

nuje razloge, iz katerih se je tajnikova plača morala vstaviti v proračun, in obravnava o tajništvu deti na dnevni red.

Na predlog g. dr. Coste se volijo soglasno „per acclamationem“ dosedanji opravniki slov. Matice, to je, prvosednik, njegova dva namestnika, blagajnik in pregledovalec društvenih računov, in dva ključarja — tem lože, ker so se pismene volitve, ki so jih poslali nekteri nepričujoči gg. odborniki, večidel vjemale z njegovim predlogom. — Na to se zahvali g. dr. Toman za to čast, rekši, ker pri svojih drugotnih obilnih opravilih ne more tolikanj za Matico storiti, kolikor bi bilo želeli, zato naj se prizanesljivo sodi njegovo delovanje; da pa vendar hoče ostati predsednik zlasti, ako ostane dosedanji g. tajnik, brez kterega bi ne mogel dovrševati Maticinih opravil.

In s tem se je pričelo razgovarjanje o razpisu tajnikove službe in o njegovi plači. Gosp. L. Svetec svetuje: „ker se je tajništvo doslej dobro oskrbovalo, zato naj se naprosijo gospodje, ki so ga opravljali, da ostanejo še vprihodnje, in da odbor pozneje po moči maticine denarnice ali po večih ali manjših opravilih tajniku spozná kako povračilo ali kako nagrado.“ Podpirajo ga v tem gg. dr. Costa, Zupanec, Bleiweis in Toman. Dr. Costa pa razun tega še predlaga, „da se odbor sam po časnikih oglasi zoper očitne napade zastran tajnikovega povračila za preteklih 14 mesecev ter pojasni, da to ni bilo nikakoršno plačilo za njegov trud, da bi ustanovljena plača vse viša morala biti; to naj odbor enkrat sam očitno pové; potem pa naj beseduje po časnikih, komur koli je drago.“ Da tega razjasnila ni treba, omeni g. Marn, ker je to povedano že v sporočilu zadnje odborove seje v „Novicah“, toraj znano slovenskemu svetu. Temu nasproti spregovori g. dr. Bleiweis, da to je bilo le časnikarsko izvestje, in da je vse kaj družega, ako odbor Maticin sam službeno razjasni velik ta razloček, ki je med nestalno majhno remuneracijo na koncu leta in pa med stalno, že naprej odločeno, višo plačo (Gehalt), in dr. Toman kaže, da je pač žalostno, da se odbor pri tolikem vspehu (resultatu) na tak način mora opravičevati zoper nektere, ki brez ozira na korist domovinsko le razdirajo in poridirajo, zidali pa sami še niso nič; ž njim se sklada v tem tudi g. dekan Hicinger, rekši, da to, kar smo dosegli, smo dosegli le po mnogoletnem trudu skušenih rodoljubov. — Gosp. prof. Vavrů meni, ako se delo razdeli med tri odbornike, za tajništvo nobene plače treba ne bo, ter pravi, da opravljati hoče svoj posel kakor doslej tudi vprihodnje, in prevzeti še, ako je treba, vpisovanje udov in razpošiljanje knjig. Denarja bomo potrebovali za knjige, in gledati nam je, da jih več spravimo na svetlo, toraj se naj o razpisu tajnikove službe danes še nikar ne sklepa. — Gosp. prof. Marn omeni, da rad spisuje še vprihodnje sporočila in zapisnike Maticinih sej, in prevzame še nekoliko več opravil proti temu, da je tajništvo popolnoma zastonj, in da g. Lésar vódi dopisovanje. Gosp. prof. Lésar pravi, da je tajnikov posel drugačen — da tudi on rad prevzame ali knjižničarjevo ali zapisničarjevo opravilo, in tudi še kaj več; tajnikovega posla pa da ne more. Gosp. dr. J. Bleiweis predlaga prošnjo do gosp. prof. Marna, naj tedaj on blagovoli za eno leto prevzeti dosedanje Lesarjevo opravilo, ktero bode manjše, ako gospoda Lésar in Vavrů vzameta nekoliko tajnikovega opravilstva na-se. Gosp. prof. Marn pravi, da ne more, ker so tudi šolske počitnice vmes, ki so mu treba. — Gosp. Gorup govori zoper nasvet dr. Coste, in naj se ne očita mladim pisateljem, ter hoče, da se služba tajnikova razpiše. V tem smislu so pisali tudi ne-

kteri vnanji gg. odborniki, drugi pa, naj ostane, kakor je bilo. Gosp. Svetec odbija Gorupov nasvet ozir razpisa tajnikove službe, češ, da ta pot ni na korist Matici, ki mora, kar se dá, varčno gospodariti, ter svoj predlog podpira še s tem, da prav to je ista pot, po kateri se je Matici v 14 mesecih prihranilo 270 gold., da-si tudi je odbor v IV. seji tajniku izrekel neko povračilo za njegov veliki trud. Gosp. prof. Lésar ponavlja, da za preteklih 14 mesecev nobenega povračila ni zahteval in da rad ménja z zapisnikarjem ali knjižničarjem; al ker ta dva gledé na šolske praznike nista hotela menjati, pride po razgovoru, kterega so se vdeleževali gg. dr. Bleiweis, Vončina, Costa, Toman, Svetec, na glasovanje Svetčev nasvet s pristavkom gosp. dr. Coste, ktera po veliki večini obveljata. Gosp. dr. Toman izreče hvalo odbornikom, kateri so prevzeli spet tajništvo brez plače, ki pa naj imajo sladko zavést, da Matici tako mnogo stroškov prihranijo.

(Konec prihodnjič.)

Novice iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

Deželni zbor 19. dne t. m. po sv. maši, ki so jo peli svetli knezoškof, je Njih eksc. cesarski namestnik baron Bach začel se naznanilom, da so presvitli cesar sprejeli odpoved baron Codelli-a in mu v priznanje zaslug, ki si jih je pridobil kot deželni glavar, podelili častni red železne krone 2. vrste, in da na njegovo mesto so izvolili dr. K. Wurzbach-a pl. Tannenberg-a za deželnega glavarja, za glavarja-namestnika pa dr. J. Zupana, deželnega odbornika. — Na to je novi deželni glavar prevzel predsedstvo in z ogovorom, v kterem je miloval odstop gosp. barona Codelli-a, in bridke čase, ki jih je po nesrečni vojski prestala Avstrija, pozdravil deželni zbor, kterega hoče zmirom z mirno spravo voditi, nadjaje se prijazne pomoči v deželnih potrebah od cesarskega namestnika; naposled je zaklical Njih Veličanstvu slavo, kateri klic je navdušeno odzdravljajal zbor trikratno. — Gosp. cesarski namestnik zagotovivši neprestano delovanje na korist deželi je potem zboru predložil pismo, ki ga je Njih Veličanstvo poslalo državnemu ministru po končani vojski, v nemškem in slovenskem jeziku; nemško pismo je bral gosp. predsednik sam, slovensko pa gosp. dr. Costa, zapisnikar današnje seje. — Gosp. Dežman je v imenu deželnega odbora poročal o volitvi kupčijske in obrtnijske zbornice, ki je gospoda Horaka in Debevca volila za poslanca. Deželni zbor je enoglasno potrdil volitev in nova poslanca sta postavno obljubo storila. — Naposled sta bila gospoda L. Svetec in dr. Skedl za zapisnikarja prihodnjih 14 dni voljena.

Nabiranje

za južnoslavensko vseučilišče.

V svojem večernem shodu 10, dne t. m. je sklenil „Južni Sokol“ po predlogu g. Poúra udeležiti se po svoji moči nabiranja za južno-slavensko vseučilišče. Postavljen je bil precej odbor sedmih, ki bi na tanje prevdaril, ter društvu poročil, kako bi se to nabiranje z dobrim vspehom dovršiti dalo. V odbor so bili izvoljeni gg. dr. E. H. Costa, dr. Lovro Toman, dr. Jernej Zupanec, J. Horak, L. Svetec, Ed. Poúr in Fr. Ravnikar. Ta odbor je v shodu 17. t. m. storil te-le, enoglasno dogovorjene nasvete: 1. naj se naprosi g. dr. J. Bleiweis, da tudi pristopi temu odboru; 2. „Južni Sokol“ naj napravi med seboj nabiro za južno-slavensko vseučilišče; 3. naj naredí združen z ljubljansko čitalnico,

ako ne pred, pa prihodnji veliki pondeljek besedo, ktere dohodek se obrne v isti namen; in 4. naj se povabijo vse slovenske čitalnice, da bi dale vsaka po eno besedo, ktere dohodek bi bil namenjen južno-slavenskemu vseučilišču. Vsi ti nasvetje bili so z navdušenimi dobroklici potrjeni.

Tako je naš vrli „Sokol“ začetek storil, v podporo izobrazilnega zavoda, kterege potrebo vsi južni Slaveni tako živo čutimo, za kterege se naši južni bratje že toliko let, ali žali Bog dozdej še zmirom brez vspeha poganjajo. Dragi Slovenci, udeležimo se vsi po svoji moči tega blagega, za nas vse južne Slavene toliko važnega početja. Pokažimo djansko, da imamo srce za dušni napredek slavenskega juga. Saj novčiči, ki jih tje kaj vložimo, za nas ne bodo zgubljeni, temveč bodo donašali tudi nam obilne obresti. In morebiti se po našem djanji tudi vlada opomni, da bi za narode, ki so za Avstrijo toliko stoletij zvesto stražili in kri prelivali, imela vsaj že enkrat kaj storiti.

Dopisi.

Od Save 10. nov. ⊕ (Konec.) — Ker sem že gori napomenil politiško pitanje, to je, razmere naše zemlje z Magjari, naj še napomenim razpravo, ki smo jo uni čas brali, ali je danes že mogoče in shodno, da se Slovenci združijo s Hrvati. Ko je „Slovenec“ prinesel zasebni sestavek, ki so ga nemški centralistični listi zgrabili za „slovenski program“, zapeklo nas je koj tukajšnje Slovenci, ker smo dobro znali, da bodo Hrvati ga odbili, ker med nekterimi praktičnimi rečmi je veliko nepraktičnih misli. Nepraktično nam je tukaj to, kar se koj ali tudi v kratkem ne dá izpeljati, in „Pozor“ nam je naravnost rekel, da Hrvati še imajo opravila z Magjari, s kterimi so v zvezi že toliko in toliko stoletij; v broji 287. pravi, da se še danes ne vé, v kaki obliki se bodo Hrvati pogodili z Magjari. Dokler pa to pitanje ni odločeno, ne more se kaj več reči o kaki zvezi s Slovenci. Recimo tedaj obestrano, kar „Pozor“ pravi v broji 289. samo enostrano za Slovence, da se Slovenci in Hrvati ne bodo in ne morejo zediniti, dokler eni in drugi do kraja ne pridejo z dosedanji zavazami in politiški združniki, to je, Slovenci z Nemci, Hrvati z Magjari. To niso reči, kterim se čez eno noč že pride do kraja; Hrvati so leta 1848. do krvi se svadili z Magjari, in vendar sedaj, to je, 18 let pozneje vidimo, da ne pričakujejo samo kmetje, ampak tudi en del naših izobražencev dobro in srečno prihodnost le od une strani Drave in Mure. Kmetje na pr. pri nas mislijo, da bode jim pod Magjari veliko bolje, ker je pred l. 1848. vse bilo bolji kup, imeli so prosto sadbo tobaka itd.; še enkrat morajo to skusiti, in če ne bo izpadlo po volji, začeli bodo misliti na drugo stran. — Tako so stare zveze še zelo životne. Kar pa velja za Hrvaško, to se tudi na zapadni strani Sotle na enkrat ne dá prevrniti; tudi tam je treba naravnega razvitka. — Take misli in tako pot radi bi mi razumeli v besedi „program.“ Če pa kdo idealom, ki se bodo morebiti za dvajset let še le mogli razvijati, hoče dati ime „program“, „široko mu polje!“; vsaj je vsak jezik manje više subjektiven. Toliko pa naj še vendar tukaj dodam, da za razvitek tega pitanja, o kterem Vam te vrstice pišem, ima ravno hrvaški sabor veliko veljavo; na njegove sklepe gotovo gleda vsak le nekaj omikan Slovenec. Ker še tedaj to pitanje nikakor ni dognano do zrelosti, imajo Slovenci tem svetejšo dolžnost, da na narodno-književnem polji delajo, kolikor je le mogoče, da se narod okrepi na duševnem polji. In v tem oziru nam je med drugim tudi delovanje društva sv. Mohora neprecenljivo in zlata vredno, ker omikalne klice nosi

v kmetijsko stališče, kteremu „Novice“ že čez 20 let obračajo največi svoj trud in, ponosno lahko rečejo, z velicim vspehom. In ker je narodu treba duha, naj nam je srčno tudi pozdravljeno delovanje slovenske Matice, ker ima narodu pomagati do mož v narodnem duhu više izurjenih, ki bodo v svojem času narodu kazali pot, po kteri ima stopati. V tem oziru ni samo moja misel, marveč gotovo tudi vsacega domoljuba, da je Matica pozvana v to, da odgojuje literarne sile vsake vrste, ktere bi vsaki čas pripravljene bile, da duševno delajo za narod. Ni vsakemu časa, in nekterim morebiti tudi ni duševnih sil, da velika dela pišejo; eni in drugi pa bi vendar radi narodu stregli v manjih ali večih sestavkih. Al ker vemo, da se našega delovanja mnogi bogataši ogibljejo, zato ni zahtevati, da bi literat za prazno delal; treba mu živeti, treba mu vsakovrstnih knjig. Te dni doživel sem ravno, kako je nek znan literat prosil posojila za drva, da mu je tako mogoče dovršiti knjižico, ki mu se že tiska. Vendar naj nihče ne misli, da samo nam Slovincem ali Slovanom je tako bridka osoda; ne, ne! Ozrimo se le v pretekle čase, pa vidimo, kako se je nemškimi, francozkimi in drugim pisateljem godilo. Tolažimo se z drugimi narodi, pa napredujmo kolikor mogoče! — Nadjamo se, da k veliki svetkovini Zrinjskega, ki se bode obhajala 24., 25. in 26. dne t. m., pride tudi Slovencev k nam v Zagreb. Dobro došli!

V Kastvu 11. nov. A. M. — Odkar je vrela borba med starim Kastvom in mladim Volovskim, niste drage nam „Novice“ prinesle nobenega dopisa več iz našega kraja. Res, da mi še žolc kipí, ako se spominjam dopisov v 13. in 15. listu, ki so nanesti toliko zvitega in zavitega za Volovsko proti Kastvu, kolikor ga le tujec nanesti more, kteremu je vse od kraja neznano; al mislim si: Oče odpusti jim, saj ne vejo, kaj delajo! Istran pravi: „svako prase rije mrkvu za-se“, naš Primorec pa: „svaki vodi vodu na svoj jaz“, in v tem smislu najbolje je bilo, da protivni stranki nismo odgovarjali dalje. Danes naj Vam povem, da nam je visoka vlada poslala za okrajnega poglavarja možá pravega značaja, bistre glave in neutrudljive delavnosti. Protivna stranka sicer pravi, da „vsaka nova metla dobro mete“, al lastnosti novega predstojnika so nam porok, da oni pregovor nikakoršne ne bo imel veljave o njem. — Da Lahonov tudi v naših krajih ne manjka, ki mislijo, da je laška zemlja, kjer koli so nekteri ljudje, kteri laški kramljajo, tega ni treba na dolgo in široko dopovedovati. Že leta 1848. so Lahoni zavolj talijanskega jezika po naših brdih rogovilili in kmete tako motili, da je drug družega pisano gledal, pa oba nista vedela, zakaj? Že takrat sem pisal v tržaške novine „il Diavoletto“, da različni narodi na meji so zlevni kakor barve v mavrici, da ni lahko med njimi natanjčne meje potegniti, da je tedaj le bratovska ravnopravnost tisto sredstvo, ktero pomiri vsacega, ker dá vsacemu, kar je njegovega in kar je Slovincu ravno tako sveto in drago kakor Lahu. Al Lahoni žalibog! še dandanes blodijo, da bode most nad jadranskim morjem do Jakina ali do Ravene kmalu gotov; Laška, ker že svoji nogi k Mletaku tišči, da bode na Goriškem imela svoj trebuh, tukaj pri nas svoja pleča, glavo si pa sanjajo (kakor tudi laški sosedje Rečani) da bo imela na Magjarskem, nas pa . . . . da bojo pogoltnili! Dober tek tacemu želodcu! Mi pa (ker Trst je že, in znabiti da tudi vprihodnje ostane „reichsunmittelbar“) nepreplašeni pomikujemo se počasi nazaj k naši historični sredini Ljubljani, da nam ondi oživí ranjki „lontoh“, da bomo tako trdnejši steber našemu cesarstvu, in mogočnejši kos avstrijske edinosti. Goričani! — vi ste začeli srečno, hajd srčno naprej k sredini! — (naših